

Notat

Bilag 3: Høringsnotat Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-26

I høringsnotatet er de overordnede bemærkninger fra høringsparterne skitseret og Socialforvaltningens kommentarer hertil noteret, herunder hvorvidt de enkelte bemærkninger har givet anledning til ændringer i handicappolitikken for 2023-26. Høringssvarene er naturligvis længere og mere nuancerede end det, der er gengivet i høringsnotatet. Det, der fremgår af høringsnotatet, er som udgangspunkt bemærkninger på et mere overordnet niveau og direkte ønsker til ændringer i handicappolitikken. Høringssvarene i deres fulde længde fremgår af bilag 3, og kan indgå i forvaltningernes arbejde med indsatsplaner samt give input til driften i det hele taget.

Forvaltningen har modtaget høringssvar fra 24 parter:

- Politiske udvalg: Beskæftigelses- og Integrationsudvalget, Børne- og Ungdomsudvalget, Kultur- og Fritidsforvaltningen, Sundheds- og Omsorgsudvalget, Teknik- og Miljøudvalget, Økonomiudvalget
- Lokaludvalg: Amager Vest Lokaludvalg, Bispebjerg Lokaludvalg, Brønshøj-Husum Lokaludvalg, Christianshavns Lokaludvalg, Indre By Lokaludvalg, Kgs. Enghave Lokaludvalg, Nørrebro Lokaludvalg, Valby Lokaludvalg, Vesterbro Lokaludvalg, Østerbro Lokaludvalg
- Kommunale råd og nævn: Dialogforum, Handicaprådet, Københavns Ældreråd
- Organisationer, privatpersoner mv.: A A Hentzen, Dansk Blindesamfund (Kreds København), For Lige Vilkår, Handicapaktivisterne, LEV København

07-03-2023

Sagsnummer i F2
2022 - 14781

Dokumentnummer i F2
2829787

Sagsnummer i eDoc
2022-0306828

Skema med bemærkninger fra høring af Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026

Overordnede bemærkninger fra høringsparterne	Socialforvaltningens kommentarer til høringsparternes overordnede bemærkninger
Politiske udvalg	
Beskæftigelses- og Integrationsudvalget	
<p>Beskæftigelses- og Integrationsudvalget anbefaler, at henvisninger til måltal for andre særlige jobordninger (løntilskud, virksomhedspraktik, nytteindsats og småjob) udelades, da disse ordninger henvender sig til en langt bredere målgruppe end blot borgere med funktionsnedsættelser. Hvis punktet fastholdes, bør alle forvaltninger stå som ansvarlige, da Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen kan understøtte, men ikke sikre, at de enkelte forvaltninger når de besluttede måltal.</p>	<p>Afsnit om måltal for særlige jobordninger udover fleksjob udgår af handicappolitikken efter udvalgets anbefaling.</p>
<p>Beskæftigelses- og Integrationsudvalget anbefaler, at det understreges, at alle forvaltninger er ansvarlige for at gøre Københavns Kommune til en attraktiv og rummelig arbejdsplads, hvor der er plads til forskellighed, og hvor der tages skånehensyn, på arbejdspladser inden den enkelte forvaltnings område. Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen er ansvarlig for arbejdspladser indenfor forvaltningens eget område - i lighed med de øvrige forvaltninger.</p>	<p>Alle forvaltninger er ansvarlige for initiativer inden for forvaltningens egne områder. Økonomiforvaltningen har desuden ansvaret for Københavns Kommunes overordnede HR. Dette vil blive korrigeret i teksten under målsætning 5 således:</p> <p>”Initiativer, der gør Københavns Kommune til en attraktiv og rummelig arbejdsplads, hvor der er plads til forskellighed og hvor der tages skånehensyn (Økonomiforvaltningen og de øvrige forvaltninger inden for deres områder)”.</p>
<p>Beskæftigelses- og Integrationsudvalget opfordrer til, at der under de særlige prioriteringer i afsnit 5 om adgang til beskæftigelse og uddannelse tilføjes et særskilt punkt om, at flere borgere med handicap og funktionsnedsættelser skal i job, med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen som ansvarlig forvaltning.</p> <p>Motivationen for tilføjjelsen er at sikre fokus på at øge deltagelsen på alle dele af arbejdsmarkedet i samarbejde med de virksomheder, som i høj grad efterspørger arbejdskraft, ikke kun i Københavns Kommune som arbejdsplads.</p>	<p>Under målsætning 5 indarbejdes en særskilt prioritering i overensstemmelse med udvalgets anbefaling.</p>
Børne- og Ungdomsudvalget	
<p>Børne- og Ungdomsudvalget bemærker, at udvalget i juni 2022 har vedtaget en ny strategi for børne- og ungdomsområdet, der dækker perioden 2022-2025. Strategien danner rammen for udvalgets arbejde i de kommende år og sætter gennem fem temaer fokus på, at alle børn og unge i København skal trives og have de allerbedste betingelser for at udvikle og begå sig i deres videre liv.</p> <p>BUU finder, at udkastet til en ny handicappolitik i det store hele spiller godt sammen med strategien, og at handicappolitikken</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning.</p>

målsætninger på børne- og ungdomsudvalgets område grundlæggende kan understøttes af arbejdet med strategiens temaer.	
BUU finder, at børn og unges trivsel og sammenhængen mellem læring og trivsel – samt vigtigheden for alle børn og unge i at indgå i sociale og faglige fællesskaber – med fordel kunne skrives tydeligere frem i politikken målsætninger.	Sammenhængen mellem trivsel, læring og deltagelse i fællesskaber er skrevet tydeligere frem under målsætning 4.
BUU finder, at de konkrete fokuspunkter som udvalget har ansvar for, med fordel kan præciseres. Det første punkt om, at flere børn skal trives og lære i kommunens almene dagtilbud, skoler og fritidstilbud bør præciseres til, <i>at flere børn og unge trives og lærer i kommunens almene dagtilbud, skoler og fritidstilbud, så færre har brug for henvisning til segrerede specialtilbud</i> . Det andet punkt om at øge andelen af børn i specialtilbud, der tager afgangseksamen og/eller består dansk og matematik bør præciseres til, <i>at øge andelen af elever i specialtilbud, der opfylder forudsætningerne for at blive optaget på en ungdomsuddannelse</i> .	Fokuspunkterne er ændret i overensstemmelse med udvalgets ønsker.
I handicappolitikken er medtaget initiativer fra budget 2023, som understøtter politikken fokusområder. Hertil skal bemærkes, at der vil være initiativer fra tidligere budgetaftaler og andre indsatser i øvrigt, der også understøtter handicappolitikken målsætninger, men som ikke fremgår. På listen over initiativer fra budget 2023 kan tilføjes, at der er afsat en anlægsbevilling til at ombygge Frejaskolens tage for at kunne etablere otte specialundervisningspladser.	Handicappolitikken 2023-26 er blandt andet formuleret med afsæt i eksisterende erfaringer og initiativer, der er iværksat som led i tidligere budgetaftaler mv. Vi starter ikke forfra, men bygger videre på det, der fungerer godt. Tilføjjelsen om anlægsbevilling til ombygning af Frejasskolens tage er indarbejdet i overensstemmelse med udvalgets ønske.
Kultur- og Fritidsudvalget	
Kultur- og Fritidsudvalget ser handicappolitikken som et vigtigt politikområde, hvor kultur- og fritidsområdet har stor betydning og meget at bidrage med, særligt indenfor tilgængelighed og for at gøre København til et endnu bedre sted at bo og være også som menneske med handicap. Udvalget peger på flere initiativer, der arbejdes videre med, herunder fx tilgængelighed ifm. renovering af kultur- og idrætsbyggerier, kapacitetsopbygning af foreninger til at imødekomme målgruppens behov samt indførelse af "Solsikkesnoren" flere steder. Udvalget ser frem til at arbejde med at udarbejde en egentlig handlingsplan på området i samarbejde med råd, foreninger og andre aktører på kultur- og fritidsområdet.	Bemærkningen tages til efterretning.
Kultur- og Fritidsudvalget bemærker, at handicappolitikken i begrænset omfang inddrager digitaliseringsproblematikker i forhold til borgere med nedsat funktionsevne, og at det indgår som et væsentligt fokus i den netop vedtagne service- og kanalstrategi for hele Københavns Kommune.	Det fremgår af handicappolitikken, at kommunen vil have særligt fokus på universelt design og tilgængelighed, både når det gælder det fysiske rum, kommunens hjemmesider og i servicedesign." Digitale løsninger" er tilføjet.
Sundheds- og Omsorgsudvalget	
Sundheds- og Omsorgsudvalget bakker op om politikken overordnede vision om, at borgere med handicap har mulighed	Bemærkningen tages til efterretning.

<p>for at leve et selvstændigt liv med høj livskvalitet. Og at det gælder for alle mennesker med langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse. Visionen er også i tråd med visionerne i Sundheds- og Omsorgsudvalgets to bærende politikker – Ældrepolitikken <i>Vær med – hele livet</i> og Sundhedspolitikken <i>Nyd livet københavnere</i>.</p>	
<p>Under målsætning 2 om lettere adgang til hjælp for borgere med handicap er der fokus på afbureaukratisering og regelforenkligning for at skabe bedre arbejdsgange og frigøre tid til kerneopgaven. Sundheds- og Omsorgsudvalget bakker op om dagsordenen og satte allerede i april en større afbureaukratiseringsproces i gang i egen forvaltning, hvor forvaltningen er blevet bedt om at gennemgå alle nuværende politikker, planer, strategier mv. mhp. at vurdere, om de fortsat er relevante og om der kan ske forenklinger. Dertil er Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indstillet til at blive en del af velfærdsaftalerne på ældreområdet – også med afbureaukratiseringsdagsordenen som omdrejningspunkt.</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning.</p>
<p>Sundheds- og Omsorgsudvalget bemærker, at målsætningen om universelt design, så byen bliver tilgængelig for flere, er en væsentlig fælles dagsorden, herunder også for både de friske og svækkede ældre.</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning.</p>
<p>Sundheds- og Omsorgsudvalget bemærker afslutningsvis, at Handicappolitikken kan virke lidt lang, hvilket i sig selv kan være en barriere for, at politikken når bredt ud. Derfor bør det være et opmærksomhedspunkt i det fremadrettede arbejde at sikre, at politikken mange gode budskaber kommunikerer på en måde, som sikrer, at man reelt når målgruppen.</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning, og Socialforvaltningen opfordrer alle forvaltninger til at overveje dette i forbindelse med det videre arbejde i den enkelte forvaltning.</p> <p>Når politikken er endelig godkendt, vil der blive arbejdet med layoutet med det formål at gøre politikken mere læsevenlig.</p>
<p>Teknik- og Miljøforvaltningen</p>	
<p>Teknik- og Miljøudvalget bakker op om handicappolitikken og vurderer, at der med handicappolitikken 2023-2026 er sat en vigtig dagsorden for de kommende fire års handicapindsats i Københavns Kommune. Teknik- og Miljøudvalget gør dog opmærksom på, at den fortsatte indsats og implementering af handicappolitikken er afhængig af kommende budgetforhandlinger</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning.</p>
<p>Tilgængelighed er en integreret del af Teknik- og Miljøforvaltningens arbejde med at udvikle byen. Eksempelvis indgår tilgængelighed i forvaltningens myndighedsbehandling af private bygherres ansøgninger om ændringer på offentlige færdselsarealer og opførelse af bygninger. Kommunens egne anlægsprojekter gennemgår en tilgængelighedsrevision, hvor eksterne eksperter gennemgår projekterne med henblik på at forbedre tilgængeligheden.</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning.</p>
<p>Alle nye offentlige toiletter indrettes i dag handicapegnede, så flere borgere med handicap kan benytte byens offentlige toiletter. Derfor foreslås konkrete ændringer til teksten under</p>	<p>Afsnittet omformuleres i politikken på baggrund af høringssvaret.</p>

<p>målsætning 3, ligesom udvalget ønsker et uddybende afsnit om handicapegnede legepladser.</p>	
<p>Udvalget foreslår, at ordet "ofte" i sætningen nedenfor erstattes med "i nogle tilfælde", da også små og billige ændringer kan have stor betydning for mennesker med funktionsnedsættelse. Udgiftens størrelse afhænger desuden også af, hvornår universel design tænkes ind i processen.</p> <p>"Det er glædeligt, at der er stadigt større interesse, kompetence og prioritering af at indrette vores fælles faciliteter, så byen bliver mere tilgængelig for flere. Vi vil gerne meget videre ad det spor. I nogle tilfælde er der tale om store investeringer"</p>	<p>Afsnittet er ændret i overensstemmelse med udvalgets ønske.</p>
Økonomiudvalget	
<p>I forhold til målsætning 3 om universelt design og tilgængelighed bemærker udvalget, at den nuværende handicappolitik er fremhævet i BR's gældende <i>ejerstrategier for de større selskaber</i> som særligt relevant for selskaberne. Det forventes, at den kommende handicappolitik tilsvarende vil blive fremhævet i ejerstrategierne. En del af selskaberne vil særligt kunne understøtte målsætningen om at arbejde med et universelt design, så byen bliver mere (fysisk) tilgængelig for flere.</p> <p>KK og underleverandører arbejder systematisk med at sikre tilgængelighed for mennesker med funktionsnedsættelser ved planlægning og udførelse af alle kommunale byggeprojekter. Der arbejdes med dette ved såvel nybyggeri som udvidelse og renovering af skoler, daginstitutioner, sociale botilbud, idrætsfaciliteter mv., og indsatsen understøttes af brugerdialogen i forbindelse med planlægning af byggeprojekterne.</p> <p>Der er tidligere, i forbindelse med KK's handicappolitik, arbejdet med idriftsættelse af Assist ift. Webtilgængelighed, og det vil kunne undersøges om yderligere webtilgængelighedstiltag kunne være relevante ifm. ØKF's indsatsplan.</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning.</p>
<p>Til målsætning 5 om, at flere skal have adgang til uddannelse og beskæftigelse bemærker Økonomiudvalget, at temagruppen vedrørende det sociale kapitel, som er nedsat under Det Centrale Samarbejdsorgan, arbejder med forskellige aspekter af den rummelige arbejdsplads. I 2022 var der særligt fokus på fastholdelsesfleksjobs. I 2023 vil temagruppen have fokus på brug af handicapkompenserende ordninger og undersøge, om der er tilstrækkeligt kendskab til handicapkompenserende ordninger på arbejdspladserne i KK.</p> <p>Der gøres opmærksom på, at løntilskud og virksomhedspraktik, og måltallene for disse, ikke vedrører mennesker med handicap men ordinære ledige/jobsøgende. Det kan derfor overvejes at udelade dette område fra politikken. Måltal for fleksjob er</p>	<p>Bemærkningerne tages til efterretning. Måltal for løntilskud og virksomhedspraktik udgår af politikken.</p> <p>Desuden er det for fokusområdet vedr. brug af sociale kontrakter tydeliggjort, at det vedrører krav i beskæftigelsesklausulen til kommunens leverandører om ansættelse af personer med handicap med henblik på at skabe flere arbejdspladser til mennesker med handicap.</p> <p>ØU behandler indføring af et sådant krav i beskæftigelsesklausulen på møde den 21. februar 2023 som opfølgning på et</p>

<p>derimod relevant for handicappolitikken, da det vedrører personer, som har behov for tilpasning af arbejdet. KK har dog overopfyldt netop dette måltal i flere år.</p> <p>KK's CSR-enhed arbejder løbende med udviklingen af kommunens indsats for at styrke kontraktklausulen for beskæftigelse af ledige personer og personer med handicap. Det bemærkes derfor, at fokusområdet vedrørende brug af sociale kontrakter med fordel kan konkretiseres i politikken.</p> <p>Endelig bemærkes, at alle større selskaber, jf. ejerstrategier for de større selskaber, vil kunne arbejde for målsætningen om, at flere skal have adgang til beskæftigelse og uddannelse, herunder beskæftigelse af borgere med handicap på særlige vilkår og med kompensationsordning.</p>	<p>medlemsforslag om fremme af ansættelse af personer, som er visiteret til fleksjob eller personer med handicap i kommunens kontrakter.</p>
---	--

Lokaludvalg

Amager Vest Lokaludvalg

<p>Lokaludvalget finder det positivt, at udkastet indeholder mere konkrete forslag og flere målbare områder end den tidligere handicappolitik.</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning.</p>
<p>Lokaludvalget ønsker, at nyt offentligt byggeri bør analyseres for universel tilgængelighed, og at kommunens egne tilgængelighedsrevisorer inddrages.</p>	<p>Det fremgår af politikken, at Københavns Kommune vil have fokus på kortlægning, udformning og indarbejdelse af tilgængelighedsløsninger i alt anlægsarbejde og myndighedstilladelser for at sikre lige adgang for alle byens brugere.</p> <p>Desuden henvises til Teknik- og Miljøforvaltningens høringssvar, hvoraf det fremgår, at tilgængelighed er en integreret del af forvaltningens arbejde med at udvikle byen, herunder at kommunens egne anlægsprojekter gennemgår en tilgængelighedsrevision, hvor eksterne eksperter gennemgår projekterne med henblik på at forbedre tilgængeligheden.</p>
<p>Udvalget ønsker større fokus på brugen af lydfyr, herunder at de nedlægges på grund af naboklager.</p>	<p>Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplaner.</p>
<p>Udvalget ønsker større fokus på universelt design på det digitale område, og bemærker desuden, at en række forhold på kk.dk ikke tilgodeser synshandicappedes behov. Kommunens nye hjemmeside opleves mere utilgængelig end den tidligere.</p>	<p>Digitale løsninger er under målsætning 3 om universelt design og tilgængelighed skrevet ind i den særlige prioritering, hvor også kommunens hjemmesider er nævnt.</p>

Bispebjerg Lokaludvalg

<p>Udvalget peger på, at familier med medlemmer med handicap kan have behov for støtte for at få hverdagen til at hænge sammen.</p>	<p>Socialforvaltningen er helt enig i betragtningen, dog har kommunen allerede en række tilbud til pårørende, hvorfor bemærkningen ikke giver anledning til ændringer i politikken.</p>
---	---

Udvalget bemærker, at det er vigtigt med byrum, der er let overskuelige og hvor man har mulighed for at trække sig tilbage fra byens puls.	Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplaner.
Lokaludvalget bemærker, at nogle børn står uden undervisningstilbud i lang tid, fordi der mangler specialtilbud.	Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplaner.
Lokaludvalget ønsker at blive gjort opmærksom på implementeringen af politikken mhp. lokal understøttelse.	Den enkelte forvaltning udarbejder en indsatsplan, som forelægges de respektive fagudvalg i 2023. Indsatsplanerne vil dermed blive offentligt tilgængelige.
Brønshøj-Husum Lokaludvalg	
Lokaludvalget ønsker, at indstillingerne i politikken blev mere konkrete samt anviste, hvor koordination med andre forvaltninger er nødvendigt.	Det fremgår af de særlige prioriteringer under hver målsætning i handicappolitikken, hvilke/n forvaltning, som har hovedansvaret for prioriteringen.
Christianshavns Lokaludvalg	
Lokaludvalget ønsker mere forpligtende målsætninger i politikken samt en samlet indsats-/handleplan frem for indsatsplaner på udvalgsområderne.	Ønsket tages til efterretning. Formålet med handicappolitikken er at sætte retning for de politiske prioriteringer på området i Københavns Kommune for de næste fire år. På den måde er den også et redskab for den løbende dialog på kryds og tværs af borgere, politikere, kommunens medarbejdere, civilsamfundet og erhvervslivet om, hvordan vi i København kan indrette os, sådan at borgere med handicap også får gode betingelser for at leve et godt liv.
Lokaludvalget ønsker målsætninger for en styrkelse af samspillet mellem borgere med handicap, pårørende, familie og kommunens myndigheds- og udførerområder.	Målsætningen om mere tillid mellem borgere med handicap og kommunen, handler netop om, at borgeren møder fagligt kompetente medarbejdere, og at der er et godt samarbejde mellem borgere og medarbejdere om at finde de løsninger, som skal fungere i den enkelte borgers hverdag.
Lokaludvalget ønsker, at politikken har mere klarhed om håndtering af personale- og rekrutteringsbehovet de kommende år, digitalisering af kommunale ydelser, fysisk tilgængelighed og styrkelse af idrætsområdet.	Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne. Digitale løsninger er skrevet tydeligere frem under målsætning 3 om universelt design og tilgængelighed.

		Københavns Kommune har stort fokus på at håndtere rekrutterings- og fastholdelsesudfordringer på velfærdsområderne, men indgår ikke særskilt i handicappolitikken.
Indre By Lokaludvalg		
	Indre By Lokaludvalg roser udkastet til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026 og er enige i målsætningerne.	Bemærkningen tages til efterretning.
	Lokaludvalget foreslår, at handicappolitikken indeholder et afsnit om tilgængelighed til offentlig transport.	Der indarbejdes ikke et særskilt afsnit om tilgængelighed til offentlig transport, men høringssvarene viderefremmes til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.
	Lokaludvalget foreslår, at handicappolitikken indeholder et afsnit om, hvordan folk, der lider af lydfølsomhed, kan tilgodeses.	Der indarbejdes ikke et særskilt afsnit om, hvordan borgere der lider af lydfølsomhed, kan tilgodeses. Høringssvarene viderefremmes til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.
	Lokaludvalget foreslår, at næstsidste sætning på side 8 i udkastet formuleres: "Der er glædeligvis også flere borgere med handicap, som lever længere, men det betyder også, at flere får aldersrelaterede sygdomme og funktionsnedsættelser."	Ændringen indarbejdes i politikken.
Kgs. Enghave Lokaludvalg		
	Kgs. Enghave Lokaludvalg finder, at der overordnet er tale om en politik som indenfor de 6 områder beskriver, hvad der sættes fokus på og hvad kommunen arbejder med, hvilket gør handicappolitikken overskuelig. Det er vigtigt, at politikken indtænkes i alle forvaltninger, når der bygges eller bygges om på skoler/institutioner, lægges nye fortove, sættes toiletter op i byen og planlægges offentlige transport og lignende.	Bemærkningen tages til efterretning.
Nørrebro Lokaludvalg		
	Lokaludvalget anbefaler, at det tydeliggøres, at der arbejdes specifikt på, at myndighedstilladelser i forbindelse med byggeri indeholder betingelser, som sikrer tilgængelighed på offentlig grund for alle borgere undervejs i byggeprocessen.	Høringssvarene viderefremmes til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.
Valby Lokaludvalg		

<p>Lokaludvalget savner, at borgerinddragelse skrives mere eksplicit frem i politikken, både i forhold til tilgængelighed og livskvalitet i hverdagen.</p>	<p>Alle forvaltninger i Københavns Kommune arbejder med borgerinddragelse på forskellige måder. Det varierer alt efter, om det er dialogen med en borger om livskvalitet i hverdagen eller om tilgængelighed generelt. Borgerinddragelse vil være en af forudsætningerne for at lykkes med de målsætninger, som indgår i handicappolitikken. Fx er det gode møde mellem borgere og kommunen en forudsætning for at lykkes med målsætning 1 om mere tillid mellem borgere med handicap og kommunen.</p>
<p>Lokaludvalget ønsker fokus på offentlig transport og dennes betydning for mennesker med handicap eller aldersrelaterede bevægelsesudfordringer samt muligheder for opladning af elscootere og kørestole.</p>	<p>Der indarbejdes ikke et særskilt afsnit om tilgængelighed til offentlig transport, men høringssvarene viderefremmes til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.</p>
<p>Vesterbro Lokaludvalg</p>	
<p>Lokaludvalget bemærker en række positive forhold i handicappolitikken, herunder fokus på afbureaukratisering, universelt design, uddannelse og fritidsliv. Udvalget peger på konkrete udfordringer for fysisk tilgængelighed i byrummet.</p>	<p>Bemærkningerne tages til efterretning.</p>
<p>Østerbro Lokaludvalg</p>	
<p>Lokaludvalget ønsker, at politikken bør indeholde konkrete mål, der kan nedbringe sagsbehandlingstiderne, og har en række ønsker og forslag til konkrete indsatser under de enkelte målsætninger.</p>	<p>Høringssvarene viderefremmes til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.</p>
<p>Kommunale råd og nævn</p>	
<p>Dialogforum</p>	

<p>Med henvisning til, at det i afsnittet om "Formål og målgruppe for handicappolitikken" fremgår, at Socialforvaltningen fagligt og organisatorisk er opdelt med et handicapområde og et socialpsykiatrisk område, hvor førstnævnte er det primære fokus under handicappolitikken, gør Dialogforum opmærksom på, at eksklusion af mennesker med psykiske lidelser fra handicappolitikken er diskriminerende og strider mod handicapkonventionens inklusionskriterier.</p> <p>Dialogforum anbefaler, at afsnittet om formål og målgruppe for handicappolitikken på side 9 flyttes op på side 1 i det indledende afsnit.</p>	<p>Som det fremgår af handicappolitikken er mennesker med handicap en mangfoldig gruppe og en entydig definition kan i praksis møde en række faglige og organisatoriske udfordringer, uanset hvilken organisering der vælges eller hvilken faglighed, som er afsættet.</p> <p>Socialforvaltningen er fagligt og organisatorisk opdelt i tre borgercentre med hver deres målgrupper. Borgercenter Handicap yder hjælp og støtte til børn og voksne med varig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, mens socialpsykiatri og børnesocialpsykiatri varetages af henholdsvis Borgercenter Voksne og Borgercenter Børn og Unge. Handicapområdet under Borgercenter Handicap er det primære fokus for handicappolitikken i Socialforvaltningen. Det betyder bl.a. konkret, at den efterfølgende indsatsplan i vidt omfang vil ligge op ad Borgercenter Handicaps omstillingsplan, som er den faglige og strategiske ramme for Borgercenter Handicaps arbejde i perioden 2021-24.</p> <p>På samme måde har både Borgercenter Voksne og Borgercenter Børn og Unge omstillingsplaner, som sætter den faglige og strategiske ramme for deres arbejde, herunder indsatsen for børn, unge og voksne med psykiske lidelser.</p> <p>For så vidt angår at flytte afsnittet om formål og målgruppe for handicappolitikken frem til side 1 har det været en prioritet i arbejdet med handicappolitikken for 2023-26, at læseren hurtigt skal nå til selve indholdet og målsætningerne fremfor at have flere indledende afsnit.</p>
<p>Dialogforum opfordrer til at benytte FN's definition af det miljørelaterede handicapbegreb aktivt.</p>	<p>Det miljørelaterede handicapbegreb er afspejlet flere steder i handicappolitikken, fx fremgår det under målsætning 3, at det ikke nødvendigvis er funktionsnedsættelsen i sig selv, der er hindringen, når mennesker med handicap oplever barrierer for at bevæge sig frit rundt i byrummet, deltage i kultur- og fritidslivet, bruge internettet mv., men at den måde vi har indrettet os på, gør det vanskeligt eller endda umuligt for nogle mennesker at deltage.</p>

<p>Det undrer Dialogforum, at der henvises til borgernes tilfredshed med forvaltningen målt på brugertilfredshedsundersøgelsen, som politikerne tidligere på året besluttede at aflyse i erkendelsen af, at svarene ikke var retvisende (skævvredet data).</p>	<p>Henvisningerne til Brugertilfredshedsundersøgelserne er skrevet ud af politikken.</p>
<p>Dialogforum opfordrer til, at kommunen kaster et kritisk blik på sin hjemmeside med henblik på at gøre den mere tilgængelig og universel, herunder i forhold til strukturen.</p>	<p>Det fremgår under målsætning 3, at forvaltningerne bl.a. vil have særligt fokus på universelt design og tilgængelighed i forhold til kommunens hjemmesider.</p>
<p>Dialogforum undrer sig over, at der kun er fokus på at nedbringe fravær i specialklasserne og ikke i den almene folkeskole og mener, at det bør være en prioritet at registrere skolevægring som selvstændig fraværsårsag.</p>	<p>Nedbringelse af skolefravær i specialtilbud vil i højere grad relatere sig til børn med handicap. Børn i den almene skole registreres ikke i forhold til, om de har et handicap eller ikke og derfor vil det ikke kunne isoleres i fraværsstatistikkerne.</p> <p>Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.</p>
<p>Dialogforum ønsker, at Dialogforum og de øvrige råd i Københavns Kommune bliver inddraget i arbejdet med handicappolitikken på samme måde som Handicaprådet.</p>	<p>Handicaprådet er nedsat i medfør af retssikkerhedsloven, og rådets primære opgave er at rådgive Borgerrepræsentationen i handicappolitiske spørgsmål. Derfor er det også naturligt, at Handicaprådet har en anden rolle i arbejdet med handicappolitikken end kommunens øvrige råd.</p> <p>Dialogforum og de øvrige råd i Københavns Kommune har i august 2022 været inviteret til at give bemærkninger til en tidligere version af politikken, sådan at bemærkningerne kunne indgå i Socialudvalgets behandling af politikken på møde den 21. september 2022, ligesom Dialogforum og kommunens øvrige råd blev gjort opmærksom på, at handicappolitikken den 28. oktober 2022 blev sendt i offentlig høring.</p>
<p>Handicaprådet</p>	
<p>Handicaprådet kvitterer for det gode stykke arbejde, der er gjort med at udarbejde politikken og gøre den mere konkret</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning.</p>
<p>Handicaprådet ser gerne, at pårørendesamarbejdet får en plads i handicappolitikken, idet rådet tror på, at det gode pårørendesamarbejde, hvor fokus er på borgerens hele liv, netværk og ressourcer, er til alles fordel.</p>	<p>Vigtigheden af samarbejdet med pårørende er tilføjet i politikken. Hvordan det mere konkret implementeres, kan indgå i indsatsplanerne og i øvrigt i den daglige drift.</p>
<p>Handicaprådet er positivt stemt overfor afbureaukratisering af unødige regler, men pointerer samtidig, at regler og love er med til at sikre borgernes retssikkerhed og lovmedholdelighed i de beslutninger og afgørelser, som kommunen træffer. På den baggrund foreslås følgende tilrettet i forordet, således at det fremgår, at der er tale om unødigt bureaukrati/unødige regler: ”I</p>	<p>Ændringen indarbejdes i politikken.</p> <p>Socialforvaltningen bemærker desuden, at Handicaprådets pointe flugter med Socialudvalgets seneste temadrøftelse om afbureaukratisering den 16. november 2022.</p>

<p>Københavns Kommune vil vi i Socialforvaltningen ikke desto mindre gerne arbejde målrettet for at blive så fri af bureaukrati, som det er muligt inden for de gældende regler.”</p>	
<p>Det handicappolitiske arbejde i København bør være med afsæt i forskning og faglighed, ligesom der kan bygges ovenpå andre kommuners gode erfaringer.</p>	<p>Det handicappolitiske arbejde i København sker med afsæt i både forskning, faglighed, juridiske rammer, økonomi, og erfaringer fra andre kommuner, aktører mv. Det er tydeliggjort i politikken.</p>
<p>Handicaprådet opfordrer til, at kommunen forsat har fokus på Ankestyrelsens omgørelsesprocent på handicapområdet, og at det overvejes, om der er brug for en konkret handleplan med henblik på at nedbringe omgørelsesprocenten</p>	<p>Socialforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har fokus på Ankestyrelsens afgørelser og følger dem tæt mhp. læring. Derudover arbejder forvaltningerne løbende med indsatser, der kan øge kvaliteten i afgørelser og dermed nedbringe omgørelsesprocenten, f.eks. via undervisning og styrkelse af læringskulturen hos medarbejderne.</p> <p>Senest er danmarkskortet over omgørelsesprocenter på socialområdet forelagt Borgerrepræsentationen i december 2022, der har godkendt, at de nuværende initiativer er dækkende i forhold til styrkelse af den juridiske kvalitet i kommunens sagsbehandling, og der derfor ikke udarbejdes en særskilt handlingsplan.</p> <p>Det seneste danmarkskort for 2021 viste, at omgørelsesprocenten på socialområdet generelt er faldet fra 32 pct. i 2020 til 25 pct. i 2021, fra 37 pct. til 23 pct. på børnehandskapsområdet og fra 38 pct. til 28 pct. på voksenhandicapsområdet. Desuden ligger Københavns Kommunes omgørelsesprocent i 2021 på samtlige områder under landsgennemsnittet.</p>
<p>Handicaprådet opfordrer til, at kommunens hjemmesider gøres mere tilgængelige.</p>	<p>Det fremgår under målsætning 3, at forvaltningerne bl.a. vi have særligt fokus på universelt design og tilgængelighed i forhold til kommunens hjemmesider.</p>
<p>Handicaprådet foreslår, at fritidslivet for børn og unge med handicap skrives frem i Handicappolitikens målsætning 4.</p>	<p>Socialforvaltningen bemærker, at der under politikens målsætning 6 om hverdagsliv med livskvalitet er fokus på at understøtte, at børn, unge og voksne med handicap kan deltage i sociale fællesskaber og fritidsaktiviteter.</p>
<p>Handicaprådet ønsker, at der foretages en årlig skriftlig status ift. de konkrete målsætninger i politikken – som supplement til de årlige drøftelser med de stående udvalg. En årlig status vil sikre, at der følges op på de enkelte målsætninger og at konkrete initiativer realiseres.</p>	<p>Socialforvaltningen vil i 2025 være tovholder på at udarbejde en fælles status på tværs af forvaltninger. Det enkelte fagudvalg kan beslutte, om det ønsker yderligere opfølgning på forvaltningsniveau.</p>

		Forvaltningen bemærker desuden, at en årlig skriftlig status på målsætninger sandsynligvis vil være forbundet med et relativt stort administrativt ressourcetræk, hvis det skal være brugbart.
Københavns Ældreråd		
	Københavns Ældreråd er enig i de overordnede målsætninger i handicappolitikken og finder, at politikken er et godt arbejdsgrundlag for Københavns Kommune, og støtter derudover også op om Handicaprådets betragtninger i forhold til politikken og det videre arbejde.	Bemærkningen tages til efterretning.
	Ældrerådet bemærker, at tilgængelighedshensyn bør vægtes højere, når kommunen anlægger nyt, herunder ved etablering af toiletter, som også kan benyttes af borgere, der har en kørestol, og som fx ikke ledsages af en hjælper eller pårørende.	Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne. Desuden gør forvaltningen opmærksom på, at der er sket mindre ændringer i afsnittet om etablering af handicapegnede toiletter i handicappolitikken efter høringssvar fra Teknik- og Miljøforvaltningen.
Organisationer, privatpersoner mv.		
A A Hentzen		
	A. A. Hentzen efterlyser, at man kan få støtte til kontakten med læge/sundhedsvæsenet, når man har et handicap og fx oplever helbredsudfordringer, evt. i forbindelse med uddannelse. Kontakten med læge/speciallæge kan tage meget tid og overskud, som bliver taget fra fx social fritid og uddannelse.	Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.
Dansk Blindesamfund, Kreds København		
	Dansk Blindesamfund kvitterer for en mere direkte og relevant handicappolitik.	Bemærkningen tages til efterretning.
	Dansk Blindesamfund ønsker, at handicappolitikken har større fokus på digital tilgængelighed, herunder på Københavns Kommunes egen hjemmeside.	Digitale løsninger er under målsætning 3 om universelt design og tilgængelighed skrevet ind i den særlige prioritering, hvor også kommunens hjemmesider er nævnt.
	Dansk Blindesamfund beskriver en række forhold og forslag under de enkelte målsætninger i handicappolitikken, herunder bl.a. i forhold til fysisk tilgængelighed i byen, sikkerhed ved anlægsarbejder, ledsageordninger for både børn og voksne, støttetimer til synshandicappede børn på det almene skoleområde, beskæftigelsesindsatsen for mennesker med synshandicap samt boligforhold.	Det vurderes, at der er tale om mere generelle bemærkninger om forhold på handicapområdet og ikke til udkastet til Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-26. Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.
For Lige Vilkår		

<p>For Lige Vilkår kvitterer for samarbejdet med Borgercenter Handicap om undervisning af sagsbehandlere med fokus på forældreperspektivet, og har en række konkrete forslag til at styrke tillid og samarbejde mellem borgere og Københavns Kommune.</p>	<p>Socialforvaltningen værdsætter samarbejdet med For Lige Vilkår om undervisning af sagsbehandlere med fokus på forældreperspektivet.</p> <p>Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.</p>
<p>For Lige Vilkår foreslår at udvide muligheden for at benytte sms mellem sagsbehandler og familie, fx med besked om ny post i eboks, som ellers kan skabe uro.</p>	<p>Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.</p>
<p>For Lige Vilkår ønsker, at en række konkrete forhold vedrørende visitation til specialskole skrives ind i handicappolitikken og ses på fra brugersiden, herunder i forhold til adgang til oplysninger om specialskoler og processen for visitation.</p>	<p>Høringssvarene videreformidles til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.</p>
<p>For Lige Vilkår ønsker, at det under målsætning 1 præciseres, at antallet af sagsbehandler pr. sag er på børn- og ungeområdet og ikke voksenområdet.</p>	<p>Det er tydeliggjort i handicappolitikken, at det med budget 2023 er besluttet at nedbringe antallet af sager pr. sagsbehandler i forhold til børn og unge med autisme.</p>
<p>Vedrørende referencen i handicappolitikken til Socialforvaltningens brugertilfredshedsundersøgelse fra 2021 ønsker For Lige Vilkår, at sætningen "De fleste borgere med handicap er heldigvis tilfredse med mødet" omformuleres med henvisning til, at et stort mindretal ikke er tilfredse.</p>	<p>Henvisningerne til Brugertilfredshedsundersøgelserne er skrevet ud af politikken.</p>
<p>For Lige Vilkår bemærker, at der er noget <i>off</i> med ordet udviklingsvanskeligheder i sætningen: "Genoprette økonomien på specialundervisningsområdet, hvor der er stigende udgifter bl.a. som følge af flere børn i specialundervisningstilbud til børn med ADHD, autisme og udviklingsvanskeligheder."</p>	<p>Ordet udviklingsvanskeligheder udgår.</p>
<p>Handicapaktivisterne</p>	
<p>Handicapaktivisterne nævner en række forhold, som afsnittet målsætning 6 "Hverdagsliv med livskvalitet" bør tage udgangspunkt i, herunder bl.a. udfordringer med rekruttering og fastholdelse af medarbejdere og faglighed.</p>	<p>Fastholdelse og rekruttering er en udfordring på handicapområdet, men også på velfærdsområderne generelt og i hele landet, som det også fremgår af forordet til handicappolitikken.</p> <p>Københavns Kommune har stort fokus på at håndtere rekrutterings- og fastholdelsesudfordringer på velfærdsområderne, men indgår ikke særskilt i handicappolitikken.</p>
<p>Handicapaktivisterne ønsker, at målsætninger og fokuspunkter bør være mere konkrete og yderligere konkretiseret i handleplaner.</p>	<p>Formålet med handicappolitikken er at sætte retningen for de politiske prioriteringer på området i Københavns Kommune for de næste</p>

		<p>fire år, men ikke at være en drejebog for hvert enkelt skridt. På den måde skal handicappolitikken være afsæt for dialogen mellem aktører på området om ønsker og fremdrift, de økonomiske rammer osv.</p> <p>Den enkelte forvaltning udarbejder en indsatsplan, som forelægges de respektive fagudvalg i 2023.</p>
	Handicapaktivisterne ønsker et fokuspunkt om udarbejdelse af en ny pårørendepolitik med mulighed for pårørenderåd.	Vigtigheden af samarbejdet med pårørende er tilføjet i politikken. Hvordan det mere konkret udspiller sig, kan indgå i indsatsplanerne og i øvrigt i den daglige drift.
	Handicapaktivisterne bemærker til målsætning om lettere adgang til hjælp, at også Socialforvaltningen burde være en del af fokuspunktet om afbureaukratisering og bifalder, at Københavns Kommune vil arbejde for at "påvirke nationale dagsordener i forhold til gennemsigtighed, digital adgang til egne oplysninger og afbureaukratisering på baggrund af kommunens konkrete erfaringer og ønsker, samt forfølge konkrete muligheder for forsøgsordninger mv."	Det tilføjes til det nævnte fokuspunkt om afbureaukratisering, at Socialforvaltningen også er en del af det.
	Handicapaktivisterne bemærker, at tilgængelighed ikke alene er fysisk tilgængelighed, og at ledsagelse er metoden for at fjerne barrieren for at bevæge sig rundt i byen og deltage i kultur- og fritidslivet.	Bemærkningen tages til efterretning.
	Handicapaktivisterne ønsker, at det fremgår tydeligere, hvad der menes med " At udvikle mere specialiserede og fleksible institutioner, dag- og botilbud"?	Det er uddybet, at der er tale om tilbud, som bl.a. bedre kan imødekomme forskellige behov hos borgere og tage højde for, at behovene kan ændre sig over tid. Det knytter sig til Borgercenter Handicaps omstillingsplan "Et godt liv med deltagelse i fællesskabet", hvor et af omstillingsplanens tre spor handler om at have de rette tilbud.
LEV København		
	LEV København ønsker, at det fremgår, hvordan Københavns Kommune vil indhente efterslæbet på handicapområdet i forhold til de andre 6-byer.	Socialforvaltningen bemærker, at nøgletallene fra 6-byerne er et fælles forsøg på at synliggøre, hvordan kommunerne forvalter midler og leverer service til borgerne på tværs af kommunernes forskellige sektorer. Tallene er ikke direkte sammenlignelige pga. forskelle i fx konteringspraksis, befolknings sammensætning, sammensætning af ydelser mv. Nøgletallene kan fx bruges som anledning til at kaste et kritisk blik på egen praksis eller til at tage afsæt i mhp. at dykke videre ned i interessante detaljer.
	LEV København foreslår at præcisere, hvordan det pædagogiske personale skal kvalificeres generelt og til det " stigende antal borgere med komplekse behov/ problemstillinger" samt	Københavns Kommune har stort fokus på at håndtere rekrutterings- og fastholdelsesudfordringer på

<p>præcisere vedr. rekruttering og fastholdelse af det pædagogiske personale.</p>	<p>velfærdsområderne, men vil ikke indgå særskilt i handicappolitikken.</p>
<p>LEV København ønsker, at pårørende prioriteres i handicappolitikken ved at præcisere, at de pårørende er en ressource, og at pårørende har brug for information, inddragelse og indflydelse i et tæt samarbejde med det pædagogiske personale. Desuden skal der være en opmærksomhed på borgere, som ikke har nogen pårørende, og at kommunen har særlige forpligtelser over for disse borgere. Endelig ønskes det, at der skabes rum for etablering af pårørenderåd på den enkelte botilbudsenhed.</p>	<p>Både vigtigheden af samarbejdet med pårørende og en særlig opmærksomhed på borgere, der ikke har nogen pårørende, er tilføjet i politikken. Hvordan det mere konkret implementeres, kan indgå i indsatsplanerne og i øvrigt i den daglige drift.</p>
<p>LEV København foreslår, at arbejdet med at reducere bureaukrati adresseres selvstændigt i forvaltningernes indsatsplaner og at forvaltningerne evaluerer selvstændigt på punktet ved midtvejsstatus.</p>	<p>Det vil være forskelligt i de enkelte forvaltninger, hvordan det giver mening at adressere afbureaukratisering i indsatsplanerne, som forelægges de respektive politiske udvalg.</p> <p>Samtidig bør der være en opmærksomhed på, at opfølgning og afrapportering om afbureaukratisering ikke i sig selv bliver en bureaukratisk opgave, jf. også Socialudvalgets temadrøftelse om afbureaukratisering den 16. november 2022.</p>
<p>LEV København opfordrer til, at der i Handicappolitikken - eller i Socialforvaltningens indsatsplan beskrives - at et godt hverdagsliv indebærer et dagligt miljø skift.</p>	<p>Høringssvarene viderefremmes til alle forvaltninger, som kan tage konkrete ønsker og forslag på deres områder til efterretning eller lade det indgå i det videre arbejde med indsatsplanerne.</p>